

Visitationstal – Brännkyrka församling

Biskop Andreas Holmberg

Första söndagen i Fastan den 18 februari 2024 i Brännkyrka kyrka

Inledning

Kära församlingsbor i Brännkyrka församling. Vad festligt och härligt att tillsammans fira gudstjänst idag i anrika Brännkyrka kyrka. Vi är inne i Fastan, de 40 dagarna före påsk, en tid av både eftertanke och handling som uppmanar oss att ha Jesus som förebild i att se vår medmänniska, våra medvarelser och hela vår värld.

Vad hoppfullt det var att höra barnkören sjunga i gudstjänsten, och att ungdomar var med och förberedde nattvarden, mötet med Jesus Kristus i bröd och vin. Det mötet hör ihop med den uttrycksfulla altartavlan i glas inne i kyrkan - med Kristus i mitten av korset. Han sträcker fram sina öppna händer och inbjuder oss alla att vandra med honom.

Vi har i gudstjänsten haft fokus på framtiden för Guds skapelse, möjligheten för meningsfullt liv om 10 år och 100 år, för oss själva, våra barn och barnbarnsbarn liksom för dagmasken, gråsuggan och torsken. Vi måste förändra oss - våra tankesätt och vårt sätt att leva - och vända oss till Gud, "seendets Gud", som Hagar säger i söndagens gammaltestamentliga bibeltext.

Tillsammans - samtal och delande

Under de senaste veckorna har det pågått biskopsvisitation här i er församling. Jag som biskop har varit här för att tillsammans med några av mina medarbetare, bland annat stiftsprost Boel Hössjer Sundman och kontraktsprost Malin Strindberg, kyrkoherde i Skärholmen, lära känna församlingen mer på djupet.

Det har varit inspirerande och roligt. Tillsammans har vi samtalat om glädjekällor och utmaningar. Vi har delat tro och hopp. Som när jag mötte ungdomarna i Vårfrukyrkan, med kvällsmässa och häng och samtal efteråt i Grottan. Den kvällen talade vi om många viktiga livsfrågor: vad som gör oss lyckliga, om världsläget, vad vi kan göra för att det ska bli bättre och vi talade om musik.

Varmt tack för samtal, möten, bönegemenskap, gästfrihet, skratt och allvar. Församlingen bärs av er och många andra engagerade människor. Ni har en av stiftets äldsta och en av stiftets yngsta kyrkor; vackra och välkomnade på olika sätt. Som församling har ni verkligen mycket att glädjas över och vara tacksamma för.

Det vi gör just nu kallas för visitationsstämma. Det innebär att först kommer jag i mitt visitationstal lyfta några teman från det vi på olika sätt berört och samtalat om under visitationen. Efter talet kommer ni få tillfälle att prata med varandra där ni sitter. Och därefter fångar vi upp några röster och inspel från er det tillsammans.

Senast församlingen visiterades var 2017 då biskop Eva Brunne besökte Brännkyrka kontrakt, det vill säga er församling tillsammans med Hägerstens och Skärholmens församlingar. Vi är många församlingar i vårt stift och *tillsammans* är vi Stockholms stift. Ingen församling är en ö utan vi behöver varandra och som biskop vill jag värna sammanhållningen i stiftet.

Och kyrkan är ju ännu större, vi är en del av den världsvida kyrkan. Kyrkan är till sitt väsen gränsöverskridande och öppen. Församlingens stora engagemang för Ukraina och ACT Svenska kyrkan är exempel på hur den världsvida gemenskapen kommer till uttryck här. Erfarenheter i Brännkyrka församling har betydelse för andra församlingar i stiftet. Insikter i andra församlingar kan vara viktiga här. Insikter kan också komma från möten längre tillbaka i historien.

Värna människans värde och värdighet

Som när biskop Henrik Svenungsson visiterade församlingen 1991. Han anknöt till församlingens historia och den gamla landskyrkan som en gång låg vid den landsväg som band samman huvudstaden och södra Sverige, men som nu är en del av storstaden. Han talade om att Brännkyrka varit med om svåra tider, som när kyrkan första gången brann tidigt 1400-tal. Den svåra krisen i historien fick honom att tala om nutida brännande kriser, med ”tecken på främlingsrädsla och främlingsfientlighet”, Han konstaterade att det är något som ”vi som kristna och kyrka inte får acceptera eller negligera”. Biskop Henriks konstaterande för över 30 år är lika sant idag. Polarisering i dagens samhälle kan leda till att människans värde och värdighet ifrågasätts.

Också nu i februari 2024 har vi stannat i samtal om dessa frågor. På medborgarkontoret i Älvsjö mötte vi kommunens trygghetsstrateg Claes Cederlid och krissamordnare Lina Wickberg. Med dem talade vi om trygghet, beredskap, droghandel och hur tal om krig och hot skapar oro. De betonade att grunden för trygghet är samverkan. Staden ser Svenska kyrkan som en viktig part, som står för lugn och stabilitet, en organisation man kan lita på.

Jag vill uppmuntra er att vårda och utveckla relationerna med andra goda krafter i samhället för att gemensamt värna ett gott samhälle och för att möta samhällsutmaningar. Kontraktsprost Malin Strindberg lyfte vid ett av samtalen under visitationen särskilt fram hur positivt det var att höra er lust att utveckla samverkan bredare. Hon talade om att kanske ännu mer forma samverkan med andra samhällsaktörer och församlingar utifrån hur människor rör sig i den här delen av Stockholm, exempelvis längs röda linjen.

Diakonal närvaro i hela församlingen

Liksom i många församlingar i stiftet sker förtätning och nya bostadsområden växer fram som i Älvsjöstaden, Solberga och Östberga. I Församlingsinstruktionen är ett av era prioriterade områden att fundera över möjligheten att finnas i de områdena som församling, även om ni kanske inte kommer att ha egna lokaler. Er verksamhet med unga tonåringar på biblioteket i Östberga är ett exempel på som församling skapa mötesplatser på andras arenor. Fortsätt gärna att pröva er fram i detta. Det blir intressant att följa och lära av.

Vid samtalet på medborgarkontoret fanns också öppningar för konkret samverkan. Det talades om att ha verksamhet på medborgarkontoret. En annan tanke var att kanske ha ”ett hål i väggen” någonstans vid Älvsjö torg och pendeltågsstationen. Viktigt är den koppling som ni gör mellan diakoni och närvaro – att som ni skriver i församlingsinstruktionen: ”ge Guds kärlek ansikte, händer och fötter”. Kyrkan är en del av samhället och därför ska vi engagera oss – och agera – i viktiga samhällsfrågor, tillsammans med andra.

Levande församling – med stabila bärkrafter

I *Kyrkoordningen för Svenska kyrkan* sammanfattas församlingens uppdrag: att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, att kristna gemenskaper skapas och fördjupas, att Guds rike utbredds och att skapelsen ska återupprättas.

En grundfråga jag bär med mig under visitationer är om det här uppdraget uppfylls i församlingen. Finns kristna gemenskaper? Räcks dopet som en gåva? Finns levande gudstjänstliv med delande av nattvarens bröd och vin? Finns diakonal blick, omsorg och handling? Finns möjlighet att lära känna Jesus Kristus? Främjas lärande om kristen tro? Kan alla som vill konfirmera sig välkomnas?

Ja, vänner, visst är Brännkyrka en levande församling - här i Brännkyrka kyrka och församlingshem liksom i Vårfrukyrkan och inte minst i de möten som sker mellan människor i hela församlingen. Som när medarbetare var närvarande vid Mälarhöjdens idrottsplats en tid efter skjutningen i september 2023. En skjutning som hade skett samtidigt som barn tränade fotboll. För det är just bland människorna som det är viktigt att församlingen visar sin närvaro, med lyhördhet och diakonal omsorg.

Att det finns liv och rörelse i församlingen, att församlingslivet bär frukt, beskrivs med ett annat ord som att församlingen har *pastoral bärkraft*. Under visitationen och förvaltningstillsynen som gjordes strax innan, har jag och mina medarbetare kunnat konstatera att Brännkyrka församling också har de tre andra bärkrafterna som är nödvändiga för att en församling ska fungera långsiktigt: *ekonomisk, organisatorisk och demokratisk bärkraft*. Förvaltningstillsynen har visat att ni har gjort ett föredömligt arbete, ni har en stabil grund med god ordning som ger möjligheter framåt.

Församlingens närvaro, pastorala bärkraft, märks också i en medveten utåtriktad kommunikation som med glimten i ögat välkomnar, berättar om tro och liv, och når fram. Det är många som kommer för att fira gudstjänst i församlingen, deltar i det levande körlivet och vill konfirmera sig. Den pastorala analysen i församlingen visar på en positiv förändring i det som rör församlingens grundläggande uppgift.

Förändring i grundton – involvera ungdomar

Brännkyrka församling har i relativ närtid haft stora utmaningar med samarbetssvårigheter. Det har vi samtalat om i både styrning och ledning. Under de senaste åren har ni aktivt och målmedvetet tagit er an och arbetat med det. Det har tidvis tagit mycket kraft, men nu skördar ni frukterna av det arbete som gjorts. Jag vill tacka kyrkoherde Eva-Karins Fackel-Sandor och många medarbetare, er förtroendevalda med ordförande Mimmi Fritiofzon och många andra. Alla ni som gett av er tid och kraft för församlingen. För mig och stiftsprost Boel Hössjer Sundman och många andra är det en källa till glädje, tacksamhet och inspiration att se den förändring som skett och sker i församlingen. Att märka det engagemang och den tillit och tillförsikt som finns idag. Heja er. Som jag sa i gudstjänstens inledning: grattis till alla i Brännkyrka församling för allt det goda som sker här.

Självklart finns utmaningar framåt. En utmaning som ni delar med många andra församlingar är att prioritera. Att sortera och identifiera det viktigaste bland allt det angelägna.

En möjlighet som jag vill skicka med er är att utveckla kontaktytan mellan er förtroendevalda och alla de många ungdomar som finns i församlingslivet. Det var så fint på veckomässan vi fick fira tillsammans där både många av er förtroendevalda och många ungdomar var med. Kanske ska ni bjuda in ungdomarna till kyrkorådet, kanske ska några från kyrkorådet vara med nere i Grottan i Vårfrukyrkan. Så att ni tillsammans får tillfälle att tala om tro och vad som är viktigt i församlingen kommande år. Det finns exempel i stiftet där ordinarie platser i kyrkorådet avsatts till ungdomar, vilket blivit viktigt för utvecklingen i församlingen.

Utveckla ideellt medarbetarskap

En förmiddag under visitationen handlade om idealitet. Det är en nyckelfråga i alla församlingar i stiftet, ja i hela Svenska kyrkan. Det är också ett av mina prioriterade områden som biskop.

Vi stannade under visitationen i ett historiskt svep med start på 1980-talet med ett diakonalt socialt förebyggande projekt, en föregångare till det som senare utvecklades på Fryshuset. Det var glädjande att se hur ni tar vara på den kunskap som medarbetare som funnits i församlingen längre eller kortare tid är bärare av.

Men redan långt tidigare har frågan uppmärksamats i församlingen, på ett sätt som kan inspirera oss idag. När biskop Helge Ljungberg visiterade församlingen 1958 kopplade han samman kyrkans grunduppdrag, vad det är att vara kristen, med idealitet. I sitt visitationstal sa han: "Kyrkan är satt att tjäna. Här behövs fler som kan och vill tjäna. Fast anställda jämte många fler som frivilligt vill avsätta tid och krafter är nödvändiga." Han talade om att uppgiften att berätta om Kristus inte är en "mysteriös uppgift för den fromme specialisten", utan att alla är kallade, som han sa, "att slå håll på egoismen".

Det är mycket som växer i församlingen, människor strömmar till. Omständigheterna gör – har ni sagt – att det behövs ett nytänkande. Att utveckla och öka det ideella bärarskapet och det ideella medarbetarskapet är avgörande för er församling.

I gruppsamtalen kring idealitet tog ni bland annat upp öppna förskolan som en förebild, där föräldrar på ett självklart sätt klev in och tog ansvar när de väl fick frågan. Inom musiken talade ni om att barnen är de som drar med sig de vuxna, vuxna som ofta är kyrkoovana. I samtalen sas att vi behöver ändra vår inställning så att det blir självklart att ställa frågor så att många ges möjlighet att bidra, att tas i anspråk med det man kan och vill. Vagar vidare som ni såg var exempelvis att körföräldrar eller vuxna körsångare kan vara aktiva med uppdrag i gudstjänsten eller att unga ledare i församlingen betraktas som hela församlingens medarbetare.

Jag vill uppmuntra er att fortsätta ta steg för att utforska hur det i ännu större utsträckning är att vara en församling som bärs av många som uppmuntras att bära och vara evangelium – det glada budskapet för varandra. Det handlar om att ta människor i anspråk, att fråga efter deras hjälp och tid, uppmuntra och bemyndiga. De anställdas roll behöver alltmer bli att vara möjliggörare, så att fler kan delta och ta ansvar i alla döptas gemensamma uppdrag. Det är bra att ni har två samordnare för det ideella medarbetarskapet, samtidigt som arbetet med idealitet behöver vara något som bärs av alla. Att på allvar utveckla och utforska ideellt engagemang tar tid och kraft. Det är både nödvändigt och roligt att prioritera.

Klimatet - värderingsförändring

Vi började denna dag med att fira en härlig mässa med klimatet som tema. En av kvällarna i Vårfrukyrkan under visitationen handlade om det temat, då även stiftets klimatsamordnare Elsa Levinson medverkade. Vi kunde ta del av en innehållsrik utställning om projektet Prästgårdsängen - om att öka den biologiska mångfalden med ängsblommor, biodling och linodling. Från den välbesökta kvällen kom inspel från många församlingsbor om vad som blir viktigt för församlingen framåt i miljöarbetet, och vad människor vill bidra med.

Svenska kyrkan har tagit beslut om Färdplan för klimatet med tydliga mål för att nå klimatneutralitet i alla församlingar till 2030, redan om 6 år. Som församlingar i Svenska kyrkan har vi en betydelsefull roll för att kunna få till en värderingsförändring - inte bara i församlingarna utan i samhället.

I församlingsinstruktionen skriver ni om hur ni de senaste åren genomfört investeringar för att minska energiförbrukningen och frigöra er från fossil energi. Det är mycket bra. Ni har tagit flera viktiga steg och nu vill jag uppmuntra er att ta hjälp av de verktyg som miljödiplomeringen innebär, för att ge stadga framåt för att utveckla miljöarbetet. Här vill stiftsorganisationen gärna vara ett stöd, liksom andra församlingar i stiftet kan inspirera.

Det finns mycket mer att reflektera kring utifrån församlingens liv. Jag vill stanna här för att ge rum för samtal. Håller ni med? Vilka frågor och reflektioner har väckts hos er? Vad saknade ni? Vad vill ni fråga?

Samtal i bikupor

Avslutning

Kära vänner, jag är glad och tacksam över att ha fått lära känna Brännkyrka församling. Jag känner stor respekt och ödmjukhet för församlingens liv och arbete, för er i ledning och styrning, för ideella och anställda medarbetare, ja för tjänandet, det varma sätt som kyrkan framträder och gestaltas här. Tack för allt ert goda arbete och engagemang!

Mitt valspråk är Jesu uppmaning "Bli kvar i min kärlek". En innebörd i den inbjudan från Kristus är att räkna med Gud. Gud är genom den heliga Anden involverad och djupt engagerad i församlingen. Fortsätt leva i bön, sök den heliga Andens ledning, fira gudstjänst – och var glada! Tack för visitationen. Gud välsignar er och hela församlingen.